

הַלְכָה • כְּתָה ג' • יְחִידָה 1

חֹדֶשׁ אֱלוֹל

מְנַהֲגֵי חֹדֶשׁ אֱלוֹל וְהַהֲכָנָה לַיָּמִים הַנּוֹרָאִים

חוֹבֶרֶת עֲבוּדָה לַתְּלִמִּיד • לְפִי תוֹכְנִית הַלִּימוּדִים בְּהַלְכָה - חמ"ד

תוכן הענינים

מבוא

עמוד 3

יחידה 1: אלול - ימי רצון

עמוד 4

יחידה 2: שופר ו«לדוד ה' אורי»

עמוד 6

יחידה 3: אמירת הסליחות

עמוד 8

יחידה 4: תשובה, תפלה וצדקה

עמוד 10

מה למדנו? - חזרה ותעודה

עמוד 12

דף גזירה

עמוד 13

מבוא

חדש אלול הוא החודש האחרון בשנה העברית, והוא מגיע ממש לפני ראש השנה.

בחוברת נלמד למה אלול נקרא «ימי רצון», אילו מנהגים יש בחודש הזה – תקיעת שופר, אמירת «לדוד ה' אורי» ואמירת סליחות – ואיך כל אחד מאיתנו יכול להתכונן לימים הנוראים בתשובה, בתפילה ובצדקה.

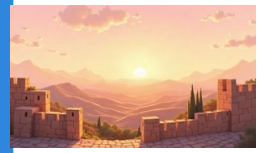
בכל יחידה: הסבר קצר, מקור מספרי ההלכה, ומשימות. בסוף החוברת יש חזרה ותעודה.

✂ דף הגזירה נמצא בסוף החוברת. מדפיסים אותו בצד אחד של הדף בלבד. דף הגזירה: עמוד 13.

יחידה 1

אלול - ימי רצון

לומדים

בראש חודש אלול עלה משה רבנו להר סיני לקבל את הלוחות השניים.
הוא היה שם ארבעים יום, וירד בעשרה בתשרי - ביום הכפורים.
לכן הימים האלה הם «ימי רצון» ו«ימי רחמים»: ה' מקבל את מי שחוזר
בתשובה כל השנה, אבל בימים האלה - עוד יותר.
השם «אלול» רמוז בפסוק «אני לדודי ודודי לי» (שיר השירים ו, ג):
ראשי התיבות שלו הם א-ל-ו-ל.

ימי רצון - ימים שבהם ה' שמח לקבל את התשובה שלנו
תשובה - לחזור לדרך הטובה ולתקן את מה שעשינו
ראשי תבות - האות הראשונה של כל מילה

מלים
חשובות

מן המקורות

«מראש חודש אלול עד אחר יום הכיפורים המה ימי רצון. ואף כי בכל
השנה הקדוש ברוך הוא מקבל תשובה מן השבים אליו בלב שלם, מכל
מקום ימים אלו מובחרים יותר ומזומנים לתשובה»
(קיצור שולחן ערוך, סימן קכח, סעיף א)

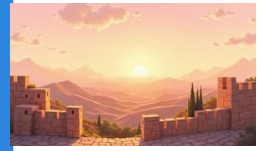
משימה 1 נכון או לא נכון?

הקיפו: אם נכון; אם לא נכון.

		1. אלול הוא החודש שלפני ראש השנה.
		2. משה עלה להר סיני ביום כיפור.
		3. ה' מקבל תשובה רק בחודש אלול.
		4. בימי אלול ה' מקבל תשובה עוד יותר.

יחידה 1

אלול - ימי רצון - ממשיכים

משימה 2 ראשי תבות

השלימו את האות הראשונה של כל מילה בפסוק. מה יצא?

י__	דוּדִי__	דוּדִי__	נִי__

המלה שיצאה: _____

משימה 3 סדרו את הארועים

גזרו את ארבעת הכרטיסים מדף הגזירה והדביקו אותם לפי הסדר: מה קרה קודם ומה אחר כך.

✂ גוזרים מעמוד 13

1.

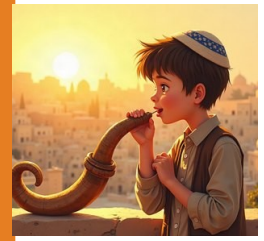
2.

3.

4.

יחידה 2

שופר ו«לָדוֹד ה' אורי»

לומדים

בחודש אלול נוהגים לתקוע בשופר בבית הכנסת אחרי תפילת שחרית. תוקעים: תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה. למה? כי קול השופר מעורר את הלב לתשובה, כמו שעון מעורר שמזכיר: «הגיע הזמן לחשוב על המעשים שלנו». בערב ראש השנה לא תוקעים, כדי להבדיל בין התקיעות של אלול (מנהג) לבין התקיעות של ראש השנה (מצוה). עוד מנהג: אומרים בכל יום את המזמור «לָדוֹד ה' אורי וישעי» (תהילים כז), מראש חודש אלול ועד שמיני עצרת.

מעורר – מעיר, גורם לנו להתעורר ולחשוב
מזמור – שיר מספר תהילים
מנהג – דבר שעם ישראל נוהג לעשות

מלים
חשובות

מן המקורות

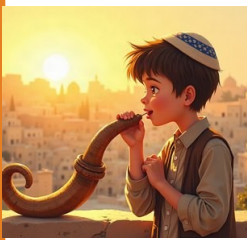
«נוהגין לתקוע שופר בחודש זה... וטעם התקיעות בחודש זה, כדי לעורר את העם לתשובה, כי כן הוא הטבע של השופר לעורר ולהחריד»
 (קיצור שולחן ערוך, סימן קכח, סעיף ב)

משימה 4 שיעון מעורר של הלב

קול השופר דומה לשיעון מעורר. על מה הייתם רוצים שהשופר «יעיר» אתכם השנה?

יחידה 2

שופר ו«לדוד ה' אורי» • ממשיכים

משימה 5 הקיפו את התשובה הנכונה

1. מתי תוקעים בשופר בחודש אלול?

רק בשבת	לפני השנה	אחרי תפילת שחרית
---------	-----------	------------------

2. למה תוקעים בשופר באלול?

כדי להודיע שיש חג	כדי לעורר את הלב לתשובה	כדי לשמח את הילדים
-------------------	-------------------------	--------------------

3. באיזה יום לא תוקעים בשופר?

ביום ראשון	בערב ראש השנה	בראש חודש אלול
------------	---------------	----------------

משימה 6 מתאימים

מתחו קו מן המנהג אל ההסבר שלו.

רמז ליום הכיפורים	●	●	תקיעת שופר באלול
מזמור שאומרים בכל יום	●	●	«לדוד ה' אורי»
מעורר את הלב לתשובה	●	●	«ה' אורי»
רמז לראש השנה	●	●	«וישעי»

יְחִידָה 3

אַמִּירַת הַסְּלִיחוֹת

❖ לומדים

סְלִיחוֹת הֵן תְּפִילוֹת וּבִקְשׁוֹת שֶׁבֶהֱן אֲנַחְנוּ מִבְּקָשִׁים מֵה' שִׁסְלַח לָנוּ. אֹמְרִים אוֹתָן מוֹקֵדִם בְּבוֹקֶר, בְּאַשְׁמֹרֶת - לִפְנֵי שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ זֹרַחַת. יֵשׁ שְׁנֵי מִנְהֲגִים: בְּנֵי עֵדוֹת הַמְּזָרָח (הַסְּפָרְדִּים) אֹמְרִים סְלִיחוֹת מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוֹל וְעַד יוֹם הַכִּיּוֹרִים.

בְּנֵי אֲשֶׁכְנָז מִתְחִילִים לֹמֵר סְלִיחוֹת בְּיוֹם רֵאשׁוֹן (מוֹצָאֵי שַׁבָּת) שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אִם רֹאשׁ הַשָּׁנָה חָל בְּיוֹם שְׁנִי אוֹ שְׁלִישִׁי - מִתְחִילִים שְׁבוּעַ לִפְנֵי כֵן.

בְּסְלִיחוֹת אֹמְרִים אֶת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַרְחָמִים: «ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן...».

סְלִיחוֹת - תְּפִילוֹת שֶׁבֶהֱן מִבְּקָשִׁים מֵה' סְלִיחָה
אַשְׁמֹרֶת - הַשָּׁעוֹת הַמוֹקֵדִמוֹת שֶׁל הַבּוֹקֶר, לִפְנֵי הַזְרִיחָה
מִדּוֹת הַרְחָמִים - הַדְּרָכִים שֶׁבֶהֱן ה' מֵרַחֵם עָלֵינוּ

מלים
חשובות

מִן הַמְּקוֹרוֹת

«נוֹהֲגִים לִקְוֹם בְּאַשְׁמוֹרֶת לֹמֵר סְלִיחוֹת וְתַחֲנוּנִים, מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוֹל וְאֵילָךְ עַד יוֹם הַכִּיּוֹרִים. הִגָּה: וּמִנְהֵג בְּנֵי אֲשֶׁכְנָז אֵינוֹ כֵּן... וְעוֹמְדִים בְּאַשְׁמוֹרֶת לֹמֵר סְלִיחוֹת בְּיוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה»

(שולחן ערוך, אורח חיים, סימן תקפא, סעיף א (והגהת הרמ"א))

יְחִידָה 3

אֲמִירַת הַסְּלִיחוֹת • מְמַשִּׁיכִים

מְשִׁימָה 7 מִי וּמִתִּי?

כתבו כל משפט מתחת לכותרת המתאימה.

מְשַׁפְּטִים:

- מתחילים סליחות בראש חודש אלול
- מתחילים סליחות במוצאי שבת שלפני ראש השנה
- תוקעים בשופר באלול אחרי שחרית
- אומרים סליחות כארבעים יום

בני עדות המזרח (ספרדים)	בני אשכנז

מְשִׁימָה 8 הַשְּׁלִימוּ אֶת הַמְּשַׁפְּטִים

מַחֲסַן מְלִים:

אֲשַׁמְרַת	סְלִיחָה	רַחוּם	יּוֹם הַכִּפּוּרִים
------------	----------	--------	---------------------

בסליחות מבקשים מה' _____.

אומרים סליחות באשמורת - בשעת ה' _____.

הספרדים אומרים סליחות עד _____.

בשלוש עשרה המידות אומרים: «ה' ה' אל _____ וחנון».

יחידה 4

תשובה, תפילה וצדקה

לומדים

בספרי ההלכה כתוב שבחודש אלול צריך להזדרז בשלושה דברים: תשובה, תפילה וצדקה.

תשובה - גם על דברים שבין אדם לחברו: מבקשים סליחה מחבר שפגענו בו, ומשלימים עם מי שרבנו איתו.

תפילה - מתפללים בכוונה ואומרים תהילים. צדקה - נותנים לעניים ועוזרים למי שצריך.

עוד מנהגים: בודקים תפלין ומזוזות, וכשכותבים מכתב לחבר מאחלים לו «כתיבה וחתימה טובה».

להזדרז - לעשות מהר ובחשק

להשלים - לעשות שלום אחרי ריב

מזוזה - קלף עם פרשות «שמע» שקובעים על פתח הבית

מלים
חשובות

מן המקורות

«איש לרעהו ומתנות לאביונים», ראשי תיבות אלול. רמז לשלושה דברים, שהם תשובה תפילה צדקה, שצריכין להזדרז בהם בחודש זה»
(קיצור שולחן ערוך, סימן קכח, סעיף א)

משימה 9 כרטיס ברכה

כתבו כרטיס ברכה לחבר או לבן משפחה, וזכרו לאחל לו «כתיבה וחתימה טובה».

יחידה 4

תשובה, תפילה וצדקה • ממשיכים

משימה 10 תשובה, תפלה או צדקה?

גזרו את שש התמונות מדף הגזירה והדביקו כל אחת בעמודה המתאימה.

✂ גוזרים מעמוד 13

צדקה	תפלה	תשובה

משימה 11 **ההחלטה שלי**

בחרו דבר אחד שתעשו החודש: בתשובה, בתפילה או בצדקה. כתבו מה תעשו.

מה למדנו?

משימה 12 חזרה

1. למה ימי אלול נקראים «ימי רצון»?

כי משה עלה אז לקבל את הלוחות השניים	כי יש בהם חופש גדול	כי הם חמים
-------------------------------------	---------------------	------------

2. איזה מזמור אומרים בכל יום באלול?

«שיר המעלות»	«לדוד ה' אורי»	«אשרי»
--------------	----------------	--------

3. מתי מתחילים בני אשכנז לומר סליחות?

בראש חודש אלול	במוצאי שבת שלפני ראש השנה	ביום כיפור
----------------	---------------------------	------------

4. באילו שלושה דברים מזדרזים באלול?

תשובה, תפילה וצדקה	אוכל, שינה ומשחק	שופר, סוכה ולולב
--------------------	------------------	------------------

★ תעודת הצטיינות ★

סימתי ללמד את היחידה «חדש אלול». כתיבה וחתימה טובה!

שם: _____ חתימת המורה: _____

✂ דף גזירה - לעמוד 5 • סדרו את הארועים

משה עולה להר סיני בראש חודש
אלול

משה יורד עם הלוחות השניים

משה נמצא על ההר ארבעים יום

היום הזה נקבע ליום הכיפורים

✂ דף גזירה - לעמוד 11 • תשובה, תפלה או צדקה?

נותן מטבע לצדקה

אומרים תהילים

מבקש סליחה מחבר

מכתב ברכה לחבר

בודקים מזוזה

סליחות בבית הכנסת